

Hogeschool van Amsterdam

Het draagvlak van de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen

Onderzoeksrapport

Minor Werken in de Procespraktijk
Onderzoekspracticum
Studiejaar 2017-2018 (maart 2018)

Opdrachtgever: P. Louwerse (redacteur)
Docentbegeleider: W.J. Rohlof (w.j.rohlof@hva.nl)
Projectgroep: 2
Studenten: Lisa van Bronswijk
Denshir Moi Thuk Shung
Fatma Öktem
Lysanne Feld
Lotte Huijbregts
Sefanja Wilkes

Voorwoord

Voor u ligt het onderzoeksrapport 'De wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen in de praktijk'. Het onderzoek is uitgevoerd onder 64 advocatenkantoren, welke door heel Nederland zijn gevestigd. Dit onderzoeksrapport is geschreven in het kader van het vak 'onderzoekspracticum' van de opleiding HBO-Rechten aan de Hogeschool van Amsterdam en in opdracht van P. Louwerse, werkzaam bij het tijdschrift Mr Online.

Het onderzoek en de eindrapportage hebben plaatsgevonden in de periode van 5 september 2017 tot en met 5 februari 2018. Het onderzoeksrapport is met name gericht aan advocaten, docenten en overige geïnteresseerden in de Wijzigingsverordening Kwaliteitstoetsen. Sommige weken waren erg productief, hierin kregen wij veel respons en konden er grote stappen gemaakt worden tot een mooi eindrapport. Andere weken zat het ons tegen en kregen we weinig tot geen respons waardoor we wel eens vast liepen

In samenwerking met onze docent de heer W.J. Rohlof hebben wij de onderzoeksvraag van dit onderzoeksrapport opgesteld. Het betreft een complex praktijkprobleem en na uitvoering van een uitgebreid praktijkonderzoek is de onderzoeksvraag beantwoord. Gedurende het onderzoek hebben wij veel steun en hulp ontvangen van onze docent W.J. Rohlof.

Wij willen al onze docenten die ons hebben geholpen bedanken voor hun ondersteuning gedurende dit onderzoek. Daarnaast willen wij alle advocaten en kantoren bedanken voor het reageren op onze enquête en het deelnemen aan de interviews.

Wij wensen u veel leesplezier toe.

Lysanne, Fatma, Lisa, Denshir, Sefanja en Lotte

Inhoudsopgave

Voorwoord	1
Begrip- en afkortingenlijst	4
Samenvatting	5
Hoofdstuk 1: Inleiding	8
1.1 De aanleiding	8
1.2 Verklaring van het probleem	8
1.3 Doelstelling	9
1.4 Centrale vraag en deelvragen	9
1.5 Methodologische verantwoording	9
1.6 Leeswijzer	10
Hoofdstuk 2: De wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen	11
2.1 Inleiding	11
2.2 Algemene informatie	11
2.3 Vormen van gestructureerde feedback	11
2.3.1 Intervisie	12
2.3.2 Peer review	12
2.3.3 Gestructureerd intercollegiaal overleg	13
2.4 Vereisten aan de vormen van gestructureerde feedback	13
2.4.1 Intervisie	13
2.4.2 Peer review	13
2.4.3 Intercollegiaal overleg	13
2.4.4 Opleidingspunten voor gestructureerde feedback	14
Hoofdstuk 3: De onderzoeksresultaten van het praktijkonderzoek	15
3.1 De enquêtes	15
3.2 Resultaten	15
3.3.1. interview 1	22
3.3.2. interview 2	23
3.3.3. interview 3	24
3.3.4. interview 4	25
3.4 Resultaten	26
3.6 De opinie van de advocatuur (deelconclusie)	26
Hoofdstuk 4: Conclusies en aanbevelingen	28
4.1 Conclusie	28
5.1.2 Beantwoording centrale onderzoeksvraag	29

5.2 Aanbevelingen	30
Bronvermelding	31
Bijlage 1. De enquête	33

Begrip- en afkortingenlijst

Met behulp van onderstaande begrip- en afkortingenlijst raakt u vertrouwd met de terminologie van dit rapport.

Begrip	Verklaring
Effecten	Verandering in een traject; gevolg van iets;
Feedback	Terugkoppeling;
Geheimhouder	Een advocaat of een persoon met een van de advocaat afgeleide geheimhoudingsplicht;
Gestructureerde feedback	Een manier om met vakgenoten te leren van de uitkomst van ervaringen, problemen, successen en uitdagingen in de dagelijkse werkpraktijk. Die verdieping van kennis, inzicht en vaardigheden moet uiteindelijk zorgen voor tot effectiever professioneel gedrag;
Gestructureerd intercollegiaal overleg	Overleg met collega's of met een groep advocaten van verschillende kantoren. Bij dit overleg kunnen er zowel juridische als niet-juridisch-inhoudelijke aspecten van het werk worden besproken;
Intervisie	Gestructureerde en periodieke bespreking in een groep advocaten die werkzaam zijn op hetzelfde rechtsgebied;
Kwaliteitstoets	Het toetsen van de kwaliteit- en prijsverhouding bij het raad geven;
Peer review	De juridische beoordeling van dossiers van een advocaat door een reviewer;
Wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen	Verordening die bepaald dat advocaten op korte termijn deel dienen te nemen aan een vorm van gestructureerde feedback;

Samenvatting

Op 21 juni 2017 heeft het college van afgevaardigden de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen aangenomen. Zodra deze verordening is doorgevoerd dienen advocaten, belanghebbenden van dit onderzoek, ieder jaar deel te nemen aan een van de drie vormen van feedback. Bovenstaande zou uiteindelijk moeten leiden tot een effectievere, professionele en gelijke werkhouding. Advocaten kunnen kiezen uit de volgende vormen van feedback: intervisie, peer review en gestructureerd intercollegiaal overleg. Op 4 september 2017 is door de Algemene Raad de wijzigingsregeling aangenomen, hierin worden nadere regels gesteld over de uitvoeringsvereisten. Voor de definitieve inwerkingtreding van de nieuwe regel is alleen nog een formele wetwijziging nodig.

Dit onderzoek heeft als doel te inventariseren in hoeverre de advocatuur op de hoogte is van de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen d.d. 21 juni 2017, en wat het draagvlak is vanuit de advocatuur. Om hier antwoord op te kunnen geven is de volgende hoofdvraag geformuleerd: “welke effecten zal de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen op de advocatuur naar verwachting van de advocatuur hebben”.

Allereerst hebben wij onderzoek gedaan naar de vraag: “wat houdt de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen in?”. Deze deelvraag kunnen wij als volgt beantwoorden. De wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen verplicht alle advocaten om jaarlijks deel te nemen aan een vorm van gestructureerde feedback. De advocaten kunnen hierbij kiezen uit intervisie, peer review en gestructureerd intercollegiaal overleg. Het doel van deze gestructureerde vormen van feedback is om van collega’s en vakgenoten te leren van ervaringen, problemen, successen en uitdagingen in de dagelijkse werkpraktijk en op deze wijze de kwaliteit binnen de advocatuur te waarborgen. Om aan deze verplichting van gestructureerde feedback te voldoen zijn er, per feedbackvorm, een aantal vereisten waaraan voldaan moet worden. Indien een advocaat ervoor kiest om de feedbackvorm intervisie te gebruiken om aan deze verplichting te voldoen kunnen zij hier tevens opleidingspunten voor krijgen.

Om de opinie van de advocatuur te onderzoeken hebben wij een enquête afgenomen bij verschillende advocatenkantoren verspreid over Nederland. In totaal hebben 64 advocatenkantoren de enquête ingevuld.¹ Na alle enquêteresultaten geanalyseerd en verwerkt te hebben, komen wij tot de volgende conclusies.

70,3%, en daarmee het grootste gedeelte van de ondervraagden, geeft aan al bekend te zijn met de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen voordat de enquête werd afgenomen. Bij de grotere kantoren bestaat de meeste bekendheid met de wijzigingsverordening;

58,8% geeft aan te verwachten dat de verordening de kwaliteit binnen hun kantoor niet zal bevorderen, terwijl **40,7%** wel denkt dat het de kwaliteit binnen de algehele advocatuur zal bevorderen. Vooral de kleinere kantoren zijn het meest positief over de bevordering van de kwaliteit door de verordening;

Voordat de enquêteresultaten geanalyseerd en verwerkt waren, bestond het vermoeden dat de advocatuur negatief aankeek tegen de verordening. Dit blijkt toch niet volledig waar te zijn nu uit de enquête is gebleken dat **68,7%** zich wel kan verenigen met de eisen die de verordening stelt en dat meer dan de helft van de ondervraagden (per provincie en per grootte), van mening is dat de eisen efficiënt en makkelijk uitvoerbaar zijn;

¹ De foutmarge van de onderzoeksresultaten bedraagt daarmee 11.86% (op basis van 17.498 ingeschreven advocaten in 2016, een foutmarge van 5% en een betrouwbaarheidsniveau van 95%). Zie hoofdstuk 3 van dit rapport voor de onderverdeling naar o.a. grootte en vestigingsplaats van deze 64 kantoren .

Nu blijkt ook dat maar liefst **78,4%** van de ondervraagden al gebruik maakt van één van de in de wijzigingsverordening genoemde feedbackvormen, blijkt dat de advocatuur over het algemeen positief kijkt tegen de in te voeren feedbackvormen. Er is zelfs gebleken dat intervisie de meest favoriete vorm is (**42,3%**). Peer review is de minst favoriete vorm (**3,9%**) en intercollegiaal overleg staat tussen deze twee vormen in met een score van **38,5%**;

Ondanks een groter gedeelte van de ondervraagden denkt dat de verordening de kwaliteit binnen hun kantoor niet zal bevorderen, gebruikt **66%** wel al een andere vorm van kwaliteitsbevordering die de kwaliteit binnen hun kantoor dient te waarborgen. Het valt op dat de kantoren elkaar in dit opzicht tegenspreken;

Gestructureerd intercollegiaal overleg (**35,3%**) is onder alle kantoren de meest gebruikte vorm van feedback onder de ondervraagden en peer review is met 2% de minst gebruikte vorm van feedback;

Naast de feedbackvormen die de wijzigingsverordening voorschrijft, is bijscholing de meest populaire vorm van kwaliteitsbevordering onder de ondervraagde advocaten. **38,3%** van de ondervraagde geeft aan bijscholing als goede feedbackvorm te zien om de kwaliteit te blijven bevorderen;

40% van de ondervraagden is positief op de vraag of de wijzigingsverordening de kwaliteit van de advocatuur zal bevorderen. Opmerkelijk is dat de meerderheid van de ondervraagden (**58,8%**) elkaar op dit punt tegenspreken wanneer zij aangeven niet te verwachten dat de wijzigingsverordening de kwaliteit binnen hun kantoor zal bevorderen. Hieruit zou geconcludeerd kunnen worden dat advocaten waarborging en bevordering van de kwaliteit een positief initiatief vinden, maar dat dit absoluut niet nodig is binnen hun eigen advocatenkantoor.

Als gevolg van de interviews die afgenomen zijn, hebben wij kunnen concluderen dat de meeste geïnterviewden het eens zijn met het feit dat de kwaliteit altijd verhoogd kan worden en dat er voortdurend ontwikkelingen dienen plaats te vinden. Zij zijn het echter niet altijd eens met de manier waarop dit dient te gebeuren en vinden dat de Orde anders dan de kwaliteitstoetsen, eventueel ook andere elementen kan gebruiken om toezicht te kunnen houden op de advocatuur. Het feit dat alle advocaten de feedbackvormen moeten aanhouden, kan bij de advocaten met veel ervaring, soms voor paniek of frustraties zorgen. Zij vinden dat de Orde de kwaliteit ook anders kan waarborgen dan met behulp van de kwaliteitstoetsen, bijvoorbeeld door toegankelijk(er) te zijn voor de burger en open te staan voor klachten. Als gevolg daarvan kunnen burgers namelijk een klacht indienen met betrekking tot de overtreders van , waardoor de Orde deze specifieke overtreders kan aanpakken. Dit zorgt volgens een aantal advocaten ervoor dat degenen die hun werk wel op de juiste manier uitvoeren, niet hoeven te leiden onder het gedrag van degenen die zichzelf niet kunnen beloven.

Het antwoord op de centrale vraag luidt dat de advocatenkantoren in Nederland over het algemeen niet zitten te wachten op de wijzigingsverordening omdat dit met name tijd- en geldrovend zou zijn. Daarnaast vinden de advocaten de kwaliteitseisen simpelweg niet nodig voor hun eigen advocatenkantoor omdat zij niet verwachten dat de kwaliteit binnen hun kantoor bevordert zal worden. De advocaten zijn meer verdeeld met betrekking tot de vraag of de kwaliteit van de advocatuur zal verbeteren door de wijzigingsverordening. Ze zijn overwegend positief maar geven aan dat zij verwachten dat de wijzigingsverordening met name een hoop regeltjes opleveren waardoor zij meer werk zullen krijgen en niet langer hun vak kunnen uitoefenen. In het geval zij toch een keuze moeten maken zien zij de meeste toekomst in gestructureerd intercollegiaal overleg.

Ook kunnen wij uit de interviews opmaken dat in feite alle advocaten aangeven dat er binnen hun organisatie al gebruik wordt gemaakt van feedback. De meeste advocaten geven aan dat zij niet inzien waarom de Orde van Advocaten dit verplicht moet stellen. Zij doen in hun ogen al genoeg om

de kwaliteit binnen de advocatuur te waarborgen en zien geen meerwaarde in de verordening. Ze vinden het geen probleem om gebruik te maken van feedback, maar dat het vooral tegen staat dat dit verplicht gesteld gaat worden. Zij zijn wel van mening dat de dergelijke feedbackvormen een goede invloed op de advocatuur hebben maar dat dit niet direct de kwaliteit waarborgt. De kwaliteit wordt al gewaarborgd door de verplichting om jaarlijks bij te scholen door middel van cursussen die de advocaten volgen.

Aan de hand van de door ons bevonden resultaten kunnen wij dan ook de volgende aanbevelingen doen. Allereerst lijkt het ons verstandig om te voorzien in het geven van voorlichting. Met name in de provincie Zuid-Holland lijkt het erg gewenst om advocatenkantoren in te lichten over wat de wijzigingsverordening inhoudt en wat dit voor hen betekent. Daarnaast zal een voorlichting waarbij o.a. de achterliggende redenen voor het aannemen van de wijzigingsverordening bijdragen aan het creëren van draagvlak voor de wijzigingsverordening.

Ten tweede raden wij u aan meer duidelijkheid te bieden over de invulling van de vormen van feedback. Met name de peer review levert vragen op bij de geënuquêteerden.

Hoofdstuk 1: Inleiding

1.1 De aanleiding

Op 21 juni 2017 heeft het college van afgevaardigden de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen aangenomen. Zodra deze verordening is doorgevoerd dienen advocaten, belanghebbenden van dit onderzoek, ieder jaar deel te nemen aan een van de drie vormen van feedback. De feedback is een manier om te leren van ervaringen, problemen, successen en uitdagingen in de dagelijkse werkpraktijk. Bovenstaande zou uiteindelijk moeten leiden tot een effectievere, professionele en gelijke werkhouding. Advocaten kunnen kiezen uit de volgende vormen van feedback: intervisie, peer review en gestructureerd intercollegiaal overleg.

Op 4 september 2017 is door de algemene raad de wijzigingsregeling aangenomen, hierin worden nadere regels gesteld over de uitvoeringsvereisten. Voor de definitieve inwerkingtreding van de nieuwe regeling is alleen nog een formele wetswijziging nodig.²

1.2 Verklaring van het probleem

Nu de definitieve inwerkingtreding bijna rond is, vraagt de heer Peter Louwerse, hoofdredacteur van het online tijdschrift Mr. Online, zich af in hoeverre de advocatuur op de hoogte is van deze wijzigingsverordening en wat het draagvlak is voor de wijzigingsverordening. Bij de heer Louwerse bestaat het vermoeden dat weinig advocaten op de hoogte zijn van deze invoering. Ook denkt hij dat de advocatuur niet staat te wachten op verplichte kwaliteitstoetsen, omdat advocaten het al druk genoeg zouden hebben.

Het niet toetsen van de kwaliteit kan als gevolg hebben dat advocaten weinig tot geen inzicht hebben in en feedback krijgen op hun handelswijze en deze dus niet kunnen verbeteren. Om het vermoeden van de heer Louwerse te bevestigen of te ontkrachten, heeft de heer Louwerse ons de opdracht gegeven om aan de hand van een theorie- en praktijkonderzoek het probleem in kaart te brengen. Aan de hand van dit onderzoek zullen wij specifiek voor de opdrachtgever onderzoeken in hoeverre advocaten op de hoogte zijn van de wijzigingsregeling met betrekking tot de kwaliteitstoetsen op de advocatuur en wat de meningen daarover zijn.

De heer Louwerse is van plan de onderzoeksresultaten te publiceren in een artikel op Mr. Online. Met de publicatie wordt bewustwording van het belang van kwaliteitstoetsing op de advocatuur beoogt. Wij alsook de heer Louwerse hopen een succesvolle bijdrage hieraan te kunnen leveren.

Het probleem dat zich voordoet is een kennisprobleem. De opdrachtgever wil inzicht krijgen in hoeverre de advocatuur op de hoogte is van de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen. De opdrachtgever heeft een hypothese en voorspelling uitgesproken naar aanleiding van zijn eigen observatie. Aan de hand van het vermoeden dat heerst bij de opdrachtgever, zullen wij data verzamelen om na te gaan of de hypothese van de opdrachtgever juist of onjuist is. Het verzamelen van data zullen wij doen door middel van het afnemen van enquêtes, interviews en het doen van theoretisch onderzoek. De onderzoeksresultaten zullen door ons worden verwerkt in dit rapport. Naast een weergave van de resultaten, wordt het vermoeden geverifieerd of gefalsificeerd in de conclusie van dit rapport. Tot slot wordt er nagegaan of het kennisprobleem van de opdrachtgever is opgelost.

² Nederlandse orde van advocaten 1.

Een theoretisch én praktisch onderzoek is noodzakelijk om in kaart te krijgen of de belanghebbende partijen op de hoogte zijn van het bestaan van de wijzigingsverordening inclusief de inhoud en gevolgen daarvan. Daarnaast is het van belang om in kaart te brengen in hoeverre advocaten aan de eisen die de wijzigingsverordening stelt kunnen voldoen.

1.3 Doelstelling

Dit onderzoek heeft als doel te inventariseren in hoeverre de advocatuur op de hoogte is van de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen, d.d. 21 juni 2017, en wat het draagvlak is vanuit de advocatuur. Na inventarisatie, zal de opdrachtgever geïnformeerd worden over onze onderzoeksbevindingen.

De doelstelling zal behaald worden door tijdig te starten met het afnemen van enquêtes en interviews bij advocaten. De resultaten van de enquêtes en interviews zullen uitgewerkt worden in een rapport welke vóór februari 2018 gepresenteerd zal worden aan de opdrachtgever. Het onderzoeksrapport zal uiteindelijk uitmonden tot een artikel en zal een informerend karakter hebben.

1.4 Centrale vraag en deelvragen

Om hier antwoord op te kunnen geven is de volgende hoofdvraag geformuleerd:

Welke effecten zal de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen op de advocatuur naar verwachting van de advocatuur hebben?

Naar aanleiding van bovenstaande hoofdvraag zijn onderstaande deelvragen opgesteld:

1. Wat is de aanleiding voor de invoering van de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen? (Op welke wijze werd de kwaliteit voorheen gegarandeerd?)
2. Wat houdt de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen in?
3. Wat is de opinie van de advocatuur over de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen?

1.5 Methodologische verantwoording

Om de deelvragen te kunnen beantwoorden, zal per deelvraag een onderzoeksmethode worden gehanteerd. Het onderzoek is een empirisch onderzoek, dit wil zeggen dat de onderzoeksvraag op basis van waarnemingen in de werkelijkheid zullen worden beantwoord. Wij maken gebruik van empirisch onderzoek omdat wij op zoek zijn naar de mening van verschillende advocaten in Nederland betreffende de invoering van de kwaliteitstoetsen. In het navolgende volgt een nadere toelichting op de onderzoeksmethode van elke deelvraag.

1. Wat is de aanleiding/achtergrond voor en van de wijzigingsverordening? (Op welke wijze werd de kwaliteit voorheen gegarandeerd)

1.1. Wat houdt de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen in?

Om de voorgaande twee deelvragen te beantwoorden zal gebruik gemaakt worden van een theoretisch onderzoek, waarbij wij gebruik maken van een rechtsbronnen onderzoek, een literatuuronderzoek alsmede van een documentenonderzoek. Het rechtsbronnen onderzoek bestaat uit het onderzoeken van wet- en regelgeving, hieronder vallen ook de parlementaire geschiedenis, kamerstukken, Kamervragen etc. Naast bronnenonderzoek zullen wij gebruik maken van

literatuuronderzoek, hieronder vallen tijdschriftartikelen en onderzoeksrapporten. Ook zullen wij informatie inwinnen op betrouwbare websites, dit valt onder ons documentenonderzoek.

2. Wat vindt de advocatuur van de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen?

Deelvraag 2 valt onder het praktijkonderzoek. Wij zullen hiervoor gebruik maken van interviews en enquêtes. Wij zullen allereerst verschillende advocatenkantoren verspreid over de verschillende provincies enquêteren om op deze manier veel input te kunnen verkrijgen. Indien advocatenkantoren aangeven om open te staan voor een interview zullen wij uiteindelijk onder deze advocatenkantoren een selectie maken. Deze selectie wordt gemaakt op basis van de grootte van het kantoor. Wij zullen trachten minimaal twee advocaten te interviewen per grootte van het kantoor. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen kleine kantoren (tot vijf werknemers), middelgrote kantoren (5-100 werknemers) en grote kantoren (meer dan 100 werknemers)

Wij hebben de keuze gemaakt om te enquêteren om zo veel mogelijk input vanuit de beroepspraktijk te kunnen verkrijgen. Zo hebben wij een globaal beeld van de meningen vanuit het beroepenveld. Daarnaast zullen wij voor extra informatie gaan interviewen om toch nog een verdieping op de wijze van invoering te kunnen verkrijgen.

Bij het afnemen van de enquêtes en interviews, zullen wij ons niet focussen op de diverse rechtsgebieden die behandeld worden door de advocatenkantoren. Onze onderzoeksvraag heeft betrekking op de gehele advocatuur.

De enquêtes worden verstuurd aan zoveel mogelijk advocatenkantoren, waarbij wij geen maximum stellen wat betreft het aantal enquêtes dat verstuurd wordt. Het aantal interviews dat wij af zullen nemen, kunnen wij vooraf ook niet inschatten. Ook de personen die wij zullen interviewen, kunnen wij aan de hand van de binnengekomen resultaten uitkiezen. Dit is kortom allemaal afhankelijk van de resultaten die binnenkomen. Deze kunnen wij vooraf niet inschatten.

Verder zullen wij ons focussen op diverse provincies binnen Nederland. Elk projectlid focust zich op twee provincies. De provincies zijn als volgt verdeeld: Denshir: Noord-Holland en Zuid-Holland Lotte: Noord-Brabant en Zeeland Sefanja: Limburg en Friesland Lisa: Drenthe en Groningen Fatma: Utrecht en Flevoland Lysanne: Gelderland en Overijssel.

Wij beginnen per 6 oktober 2017 met het versturen van de enquêtes. Als wij na een week nog geen reacties hebben ontvangen, dan zullen wij een reminder sturen. Hebben wij binnen twee weken nog steeds geen reacties ontvangen, dan zullen wij de personen persoonlijk bellen en wijzen op de enquête.

1.6 Leeswijzer

Dit onderzoeksrapport bestaat uit vijf hoofdstukken die ieder een verschillend thema behandelen. Het rapport is als volgt opgezet:

In hoofdstuk 1 wordt duidelijk gemaakt wat de aanleiding is geweest voor het onderzoek en wordt het projectkader uiteengezet. Ook wordt de doelstelling alsmede de centrale vraag en deelvragen beschreven. Tot slot wordt ingegaan op de methodologische verantwoording.

De hoofdstukken 2 en 3 gaan over de theorie. In hoofdstuk 2 wordt het theoretisch kader uiteengezet en in hoofdstuk 3 wordt ingegaan op het theoretisch onderzoek en de bevindingen.

Hoofdstuk 4 gaat over het praktijkgedeelte. De praktijk deelvragen worden in dit hoofdstuk beantwoord en de bevindingen van het praktijkonderzoek worden besproken.

Hoofdstuk 5 presenteert en vat de onderzoeksresultaten van de theoretische en praktische deelvragen van het onderzoek samen. Aan de hand daarvan wordt antwoord gegeven op de centrale vraag.

Hoofdstuk 2: De wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de deelvraag ‘Wat houdt de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen in?’ behandeld. Om te beginnen wordt er kort wat algemene informatie gegeven, vervolgens worden de verschillende vormen van feedback besproken en als laatste zullen de vereisten aan de verschillende vormen van feedback uiteen worden gezet.

2.2 Algemene informatie

Op 21 juni 2017 heeft het college van afgevaardigden de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen aangenomen. Dit verplicht alle advocaten om jaarlijks deel te nemen aan een vorm van gestructureerde feedback. De verschillende vormen van feedback volgens de wijzigingsverordening zijn: intervisie, peer review en gestructureerd intercollegiaal overleg. Gestructureerde feedback is een manier om met collega’s of vakgenoten te leren van ervaringen, problemen, successen en uitdagingen uit de dagelijkse werkpraktijk. Dit zou moeten leiden tot een verdieping van kennis, inzicht en vaardigheden, wat zorgt voor effectiever professioneel gedrag.

Daarnaast heeft de algemene raad op 4 september 2017 de wijzigingsregeling op de kwaliteitstoetsen aangenomen. Hierin worden nadere regels gesteld over de uitvoeringsvereisten aan de vormen van gestructureerde feedback. Om de nieuwe regeling in werking te laten treden is er een formele wetwijziging nodig.³

2.3 Vormen van gestructureerde feedback

Feedback kan omschreven worden als de reactie van de een over gedrag of prestaties van een ander.[1] Feedback heeft verschillende effecten. Feedback heeft een positief effect, het bevordert het gedrag. Tevens heeft feedback een corrigerende werking, want gedrag dat een persoon niet verder helpt of gedrag dat niet aansluit bij de eigenlijke bedoelingen wordt gecorrigeerd. Daarnaast helpt feedback de relatie tussen personen te verduidelijken, wat helpt om een ander te begrijpen[2].

Door de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen op de advocatuur zullen alle advocaten jaarlijks moeten deel nemen aan een vorm van gestructureerde feedback. Dit is een manier om met collega’s of vakgenoten te leren van ervaringen, problemen, successen en uitdagingen in de dagelijkse werkpraktijk. Deze verdieping van kennis, inzicht en vaardigheden moet leiden tot effectiever professioneel gedrag. [3]

De wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen op de advocatuur dient dus te leiden tot effectiever professioneel gedrag. Hieruit kan dan ook worden opgemaakt dat de gekozen vormen van feedback een positief en corrigerend effect tot doel heeft en dat deze doelstelling aansluit bij de effecten van feedback.

[1] Koopmans & Groothuis, 2009

[2] Remmerswaal, 2008

[3] <https://www.advocatenorde.nl/kwaliteitstoetsen>

³ Nederlandse orde van advocaten 1.

Zoals eerder aangegeven hebben de advocaten keuze uit drie vormen van gestructureerde feedback, het doel hiervan is om van collega's en vakgenoten te leren van ervaringen, problemen, successen en uitdagingen in de dagelijkse werkpraktijk. Feedback vragen en ontvangen is een waardevolle manier om iets te leren over onder je eigen functioneren. Anders dan bij kritiek geven, waarbij je eigen oordeel centraal staat, beschrijf je bij feedback geven voor de andere partij waardevrij wat jij ervaart.⁴ In deze paragraaf zal elke feedbackvorm waar de advocaten keuze uit zullen hebben nader worden toegelicht.

2.3.1 Intervisie

Intervisie is een gestructureerde en periodieke bespreking in een groep advocaten die werkzaam zijn op hetzelfde rechtsgebied. De bespreking wordt gehouden onder begeleiding van een deskundige in de zin van art. 26 van de Advocatenwet.⁵ Tevens heeft de deskundige geheimhoudingsplicht op grond van het nog in te voeren art. 26 lid 3 van de Advocatenwet. Tijdens de bespreking worden dilemma's, vragen of het eigen functioneren, de praktijkvoering of praktijkuitoefening door de deelnemers zelf ingebracht. Daarnaast ziet de bespreking op de houding en het gedrag van de advocaat, maar wel met betrekking tot de inhoud van een zaak of de wijze waarop de praktijkvoering is vormgegeven.⁶

Het doel van intervisie is stilstaan bij waar je mee bezig bent, waardoor je echt bewust wordt van je werk. Deze vorm van feedback kan gezien worden als een zelfhulpmethode waarmee advocaten elkaar stimuleren om hun werk beter te doen. Om intervisie succesvol toe te passen is een vertrouwelijke sfeer nodig, met de groep dien je ervaring te willen en kunnen delen.⁷

Dit omdat degene die het dilemma naar voren brengt zich kwetsbaar opstelt door anderen mensen te laten oordelen over jouw persoonlijke dilemma die je in het gesprek naar voren dient te brengen. De andere groepsleden denken mee en geven feedback en suggesties over wat de volgende keer anders kan.

Dat mensen willen blijven leren speelt een belangrijke rol bij het op waarde schatten van intervisie. Deze vorm van feedback wordt bepleit en gestimuleerd door diverse organisaties, beroepsverenigingen en andere betrokken instanties.⁸

2.3.2 Peer review

Peer review is een vorm van feedback waarbij de juridische beoordeling van dossiers van een advocaat door een reviewer centraal staat. De reviewer dient aangemerkt te worden als deskundige in de zin van art. 26 van de Advocatenwet.⁹ Dit is van belang aangezien de reviewer inzage heeft in de dossiers van een advocaat en de geheimhoudingsplicht van toepassing is. Het is bij peer review van belang dat zowel de gereviewde advocaat als de reviewer op hetzelfde gebied werkzaam zijn, zodat de juridische inhoud onderdeel uitmaakt van de beoordeling. In het gesprek dat volgt op review kan worden besproken welke alternatieven in de behandeling van de zaak mogelijk zijn of

⁴ M. Reekers & R. M. H. Spijkerman 2010, p. 40

⁵ Art. 26 Advocatenwet.

⁶ Nederlandse orde van advocaten 2.

⁷ Erberink 2014.

⁸ Jagt-Pauwe, de Meer & Rombout-De Weert 2005, p. 25.

⁹ Art. 26 Advocatenwet.

waren en wat de advocaat daarvan kan leren. Op deze wijze wordt de kwaliteit in de inhoudelijke behandeling van zaken bevorderd.

2.3.3 Gestructureerd intercollegiaal overleg

Bij gestructureerd intercollegiaal overleg wordt er gekeken naar vraagstukken die betrekking hebben tot de dagelijkse praktijkvoering. Deze vorm van feedback doelt niet alleen op overleg met collega's van het kantoor waar de advocaat werkzaam is. Intercollegiaal overleg kan namelijk ook georganiseerd worden met een groep advocaten van verschillende kantoren. Bij dit overleg kunnen er zowel juridische als niet-juridisch-inhoudelijke aspecten van het werk worden besproken. Het overleg vindt plaats met een begeleider, dit is echter geen deskundige in de zin van art. 26 van de Advocatenwet zoals vereist is bij de feedbackvormen peer review en intervisie. Advocaten dienen hier rekening mee te houden in het kader van de geheimhoudingsplicht.¹⁰

2.4 Vereisten aan de vormen van gestructureerde feedback¹¹

In het besluit van de Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten d.d. 4 september 2017 zijn de nadere regels uitgewerkt over de uitvoeringsvereisten aan de vormen van gestructureerde feedback. In deze paragraaf zal per vorm van gestructureerde feedback uiteen worden gezet aan welke vereisten deze dient te voldoen.

2.4.1 Intervisie

Voor intervisie stelt Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten de volgende vereisten:

- een groep van minstens drie en maximaal tien advocaten;
- de deelnemers zijn werkzaam op hetzelfde rechtsgebied of dezelfde rechtsgebieden;
- voorafgaand aan het gesprek wordt de reikwijdte van de geheimhouding besproken;
- iedere advocaat brengt minstens één dilemma of vraag over het eigen functioneren, de praktijkvoering of de praktijkuitoefening;
- de gespreksleider bevestigt ieders deelname in een bewijs van deelname.

2.4.2 Peer review

Voor peer review stelt de Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten de volgende vereisten:

- de reviewer is werkzaam op hetzelfde rechtsgebied of dezelfde rechtsgebieden als de advocaat;
- de advocaat en de reviewer reviewen elkaar niet over en weer;
- voorafgaand bespreken de advocaat en de reviewer de reikwijdte van de geheimhouding van hetgeen tijdens de review wordt besproken of wordt ingezien;
- de advocaat voert voor de review een zelfevaluatie uit ter voorbereiding;
- de review bevat ten minste vijf dossiers die door de reviewer worden geselecteerd in overleg met de advocaat;
- de review wordt afgesloten door een gesprek tussen de reviewer en de advocaat; en
- de reviewer bevestigt in een verslag dat peer review heeft plaatsgevonden met een korte, niet inhoudelijke, omschrijving van hetgeen aan de orde is gekomen.

2.4.3 Intercollegiaal overleg

Voor gestructureerd intercollegiaal overleg stelt de Algemene Raad van de Nederlandse Orde van Advocaten de volgende vereisten:

¹⁰ Nederlandse orde van advocaten 4.

¹¹ Artikel 1 Wijzigingsregeling kwaliteitstoetsen.

- Een groep van ten minste drie en ten hoogste tien advocaten;
- voorafgaand aan ieder overleg wordt er iemand als begeleider aangewezen;
- de advocaten en de begeleider zijn allemaal werkzaam op hetzelfde rechtsgebied of dezelfde rechtsgebieden;
- voorafgaand aan het overleg wordt de reikwijdte van de geheimhouding besproken;
- de advocaten brengen ieder één of meer vragen in met betrekking tot de dagelijkse praktijkvoering; en
- de begeleider bevestigt ieders deelname in een bewijs met een korte, niet inhoudelijke, omschrijving van hetgeen wat aan de orde is gekomen.

2.4.4 Opleidingspunten voor gestructureerde feedback

Advocaten kunnen opleidingspunten behalen door deelname aan vormen van gestructureerde feedback, gedurende een uur, met ten hoogste vier punten per dag, indien aan de volgende voorwaarden is voldaan:

- Er dient sprake te zijn van de feedbackvorm intervisie;
- de intervisie vindt plaats in een groep van ten minste drie en ten hoogste tien personen;
- de deelnemers stellen regels vast voor de geheimhouding van hetgeen wat tijdens de intervisie wordt besproken;
- de intervisie vindt plaats onder begeleiding van een gespreksleider;
- de gespreksleider dient een cursus te hebben gevolgd op het gebied van gespreksleiding voor intervisie bestaande uit minimaal twee dagdelen en een terugkombijeenkomst; en
- de gespreksleider en de deelnemers een bewijs van deelname kunnen overleggen.

Door deelname aan gestructureerd intercollegiaal overleg kan de deelnemende advocaat geen opleidingspunten behalen.

2.5 Conclusie

Aan de hand van vorenstaande kunnen wij onze deelvraag: “Wat houdt de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen in?” beantwoorden. De wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen verplicht alle advocaten om jaarlijks deel te nemen aan een vorm van gestructureerde feedback. De advocaten kunnen hierbij kiezen uit intervisie, peer review en gestructureerd intercollegiaal overleg. Het doel van deze gestructureerde vormen van feedback is om van collega’s en vakgenoten te leren van ervaringen, problemen, successen en uitdagingen in de dagelijkse werkpraktijk en op deze wijze de kwaliteit binnen de advocatuur te waarborgen. Om aan deze verplichting van gestructureerde feedback te voldoen zijn er, per feedbackvorm, een aantal vereisten waaraan voldaan moet worden. Indien een advocaat ervoor kiest om de feedbackvorm intervisie te gebruiken om aan deze verplichting te voldoen kunnen zij hier tevens opleidingspunten voor krijgen.

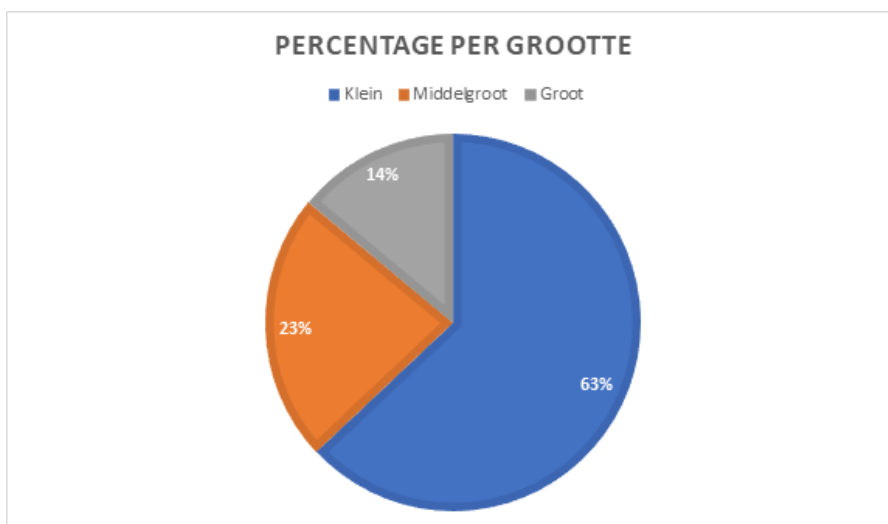
Hoofdstuk 3: De onderzoeksresultaten van het praktijkonderzoek

3.1 De enquêtes

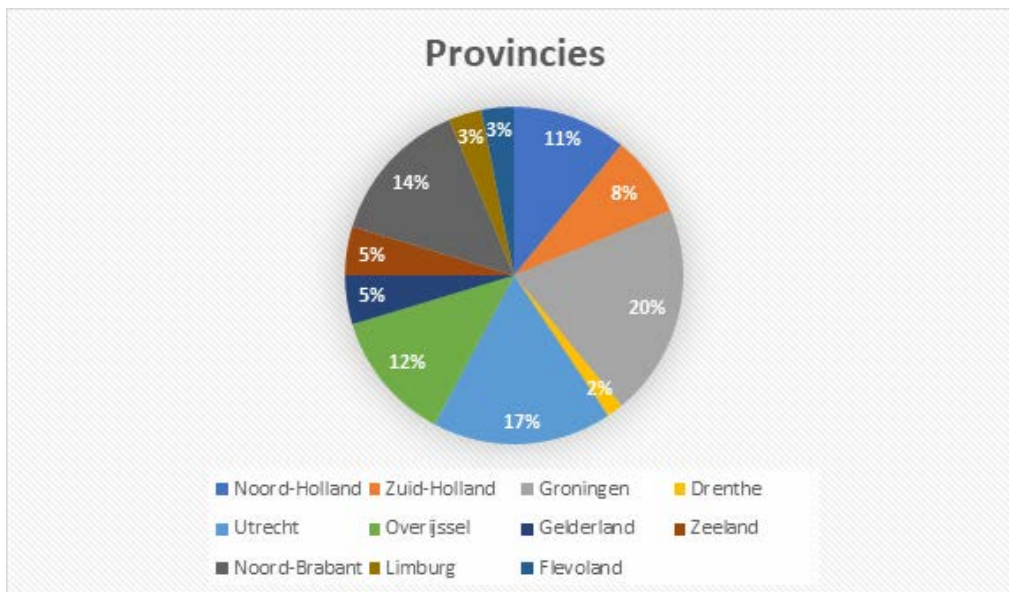
In de afgelopen periode hebben wij enquêtes afgenomen bij advocatenkantoren door heel Nederland. Alleen van de advocatenkantoren uit de provincie Friesland hebben wij helaas geen reacties mogen ontvangen. De resultaten van de enquêtes zullen allereerst in zijn geheel worden geanalyseerd, vervolgens per provincie en ten slotte zullen de resultaten worden gecategoriseerd per grootte van de kantoren. Er is voor de laatste categorisering een onderscheid gemaakt tussen kleine, middelgrote en grote kantoren. In dit hoofdstuk wordt de deelvraag ‘Wat is de opinie van de advocatuur over de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen?’ behandeld.

3.2 Resultaten

In totaal hebben wij 64 reacties ontvangen van kleine, middelgrote en grote kantoren uit verschillende provincies. De foutmarge van de onderzoeksresultaten bedraagt daarmee 11.86% (op basis van 17.498 ingeschreven advocaten in 2016, een foutenmarge van 5% en een betrouwbaarheidsniveau van 95%). De meeste reacties hebben wij van de kleine kantoren, hetgeen logisch is aangezien de meeste advocatenkantoren onder de categorie ‘klein’ kunnen worden geplaatst. In dit onderzoek wordt er bij één tot vijf advocaten gesproken over een klein kantoor. De kantoren die tussen de vijf en twintig advocaten hebben worden in dit onderzoek gecategoriseerd onder middelgroot. De kantoren met meer dan twintig advocaten worden gecategoriseerd onder grote kantoren. Het aantal reacties per grootte van de advocatenkantoren levert het volgende beeld op:

Zoals eerder aangegeven zullen wij de resultaten van de enquête ook per provincie bespreken. Als er wordt gekeken naar het aantal reacties per provincie levert dat het volgende beeld op:

‘Was u voor deze enquête al bekend met de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen?’

De enquête begint met de vragen in welke stad de advocaat werkzaam is en wat de omvang van het kantoor is waar hij of zij werkt. Naast deze twee inleidende vragen hebben wij ook de vraag gesteld of hij of zij al bekend is met de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen. Het grootste gedeelte heeft deze vraag met ‘ja’ beantwoord, namelijk 70,3%. Hier kan echter wel uit geconcludeerd worden dat dus bijna één derde van de ondervraagde niet op de hoogte was van de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen.

77,8% van de grote advocatenkantoren in Nederland geeft aan bekend te zijn met de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen. Van de middelgrote en kleine advocatenkantoren blijkt 60% bekend te zijn met de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen.

Zodra er onderscheid wordt gemaakt per provincie wordt duidelijk dat Zuid-Holland, Gelderland en Zeeland de enige provincies zijn waarbij minder dan de helft van de ondervraagde advocatenkantoren aangeeft bekend te zijn met de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen. Te weten 40% van de advocatenkantoren in Zuid-Holland en 33,3% van de advocatenkantoren in Gelderland en Zeeland. Het is bijzonder dat in een provincie als Zuid-Holland met grote steden als Rotterdam, Den Haag en Leiden meer dan de helft van de advocatenkantoren aangeeft niet bekend te zijn met de wijzigingsverordening.

‘Denkt u dat de verordening de kwaliteit binnen de advocatuur bevordert?’

De verordening zou uiteindelijk moeten leiden tot effectiever professioneel gedrag.¹² Daarom hebben wij de vraag voorgelegd of de advocaten denken dat de verordening de kwaliteit binnen de advocatuur bevordert, hierbij is naar voren gekomen dat 40,7% positief antwoord geeft op deze vraag. Ongeveer twee vijfde deel van de ondervraagden denkt dus dat de verordening de kwaliteit binnen de advocatuur zal bevorderen. Daarnaast is 33,9% van mening dat het de kwaliteit niet zal bevorderen en heeft 23,7% aangegeven daar nog geen oordeel over te kunnen geven. Ten slotte heeft 1,7% aangegeven positief aan te kijken tegen de vraag of de kwaliteit binnen de advocatuur door de verordening bevordert zal worden, maar wel met een kritische blik.

¹² Nederlandse orde van advocaten 1.

Wanneer de resultaten per grootte worden geanalyseerd, blijkt dat er bij de kleine kantoren het meeste vertrouwen heerst in de wijzigingsverordening. 47,4% van de kleine kantoren is positief. Van de ondervraagde kantoren zijn de middelgrote kantoren het meest negatief, te weten 41,7% en de grotere kantoren hebben vaker nog geen oordeel (25%). Onder de kleine kantoren, te weten bij slechts 2,6%, bestaat er kritische positiviteit.

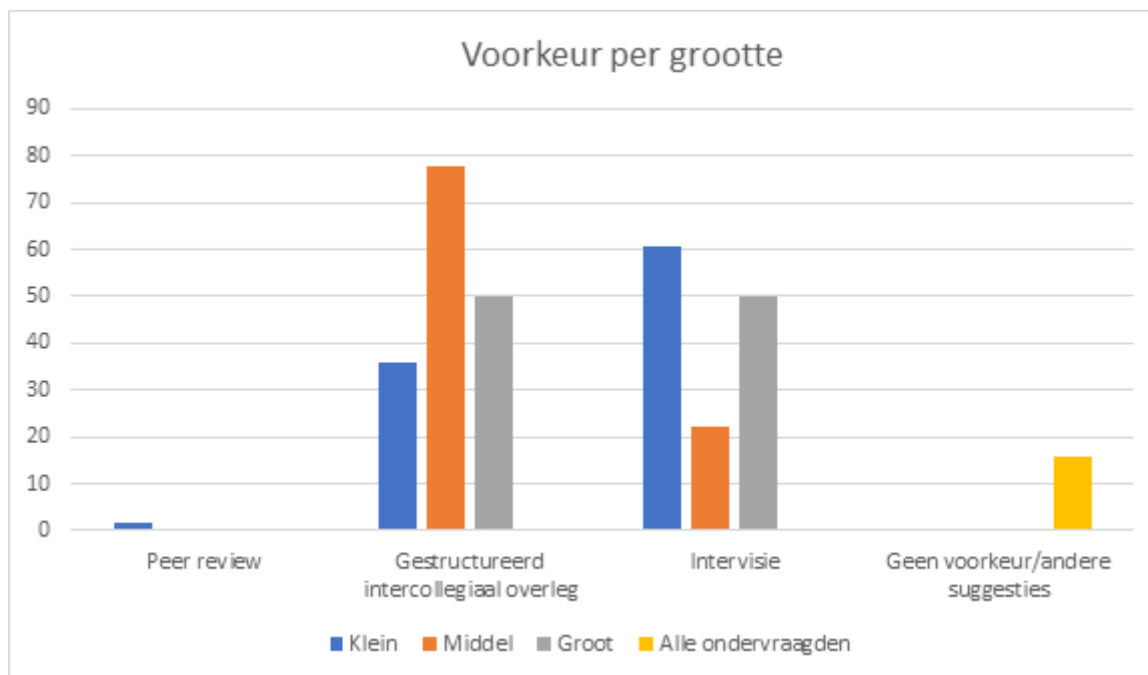
Zodra er onderscheid wordt gemaakt per provincie wordt duidelijk dat de advocatenkantoren in Groningen (41,7%), Drenthe (100%), Overijssel (62,5%), Utrecht (58,3%) en Zeeland (100%) de meerderheid positief is over de wijzigingsverordening. Van de kantoren die negatief te spreken zijn over de bevordering van de kwaliteit, hebben de kantoren in Limburg (100%) en Noord-Holland (60%) er het minste vertrouwen in dat de wijzigingsverordening de kwaliteit binnen de advocatuur zal bevorderen. Van de kantoren die nog geen oordeel kunnen geven, komt de meerderheid uit Flevoland (50%) en Gelderland (66,6%). In de provincies Zuid-Holland en Noord-Brabant zijn de meningen gelijk verdeeld; 50% is positief en 50% is negatief. De 2,6% kantoren met een kritisch positieve blik komen uit Utrecht.

‘Welke feedbackvorm heeft uw voorkeur?’

Daarnaast stelt de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen dat advocatenkantoren gebruik dienen te maken van één van de drie vormen van feedback. De vraag aan de advocatenkantoren is nu welke vorm van feedback de voorkeur heeft om in de nabije toekomst in te voeren. Hieruit is naar voren gekomen dat de feedbackvormen intervisie en gestructureerd intercollegiaal overleg de voorkeur hebben, respectievelijk 42,3% en 38,5%. Peer review heeft daarentegen slechts bij 3,9% de voorkeur. De overige 15,9% geeft aan een andere voorkeur te hebben, waarvan 3,8% collegiaal overleg als voorkeur heeft maar dan wel met de voorwaarde dat zij kunnen kiezen hoe er vorm wordt gegeven aan dit overleg. Een combinatie tussen intervisie en collegiaal overleg heeft bij 1,9% de voorkeur. Ten slotte heeft 9,6% aangegeven helemaal geen voorkeur te hebben.

Een analyse op grootte van de ondervraagde advocatenkantoren biedt de volgende inzichten. Peer review is met afstand de minst populaire feedbackvorm, slechts één klein advocatenkantoor geeft aan dat peer review hun voorkeur heeft. Dit geeft peer review een draagvlak van 1,6%. De middelgrote advocatenkantoren geven met een overtuigende meerderheid van 77,8% hun voorkeur aan gestructureerd intercollegiaal overleg. Exact de helft van de grote advocatenkantoren geeft hun voorkeur aan gestructureerd intercollegiaal overleg, de andere helft van de grote advocatenkantoren geeft de voorkeur aan intervisie. Slechts 35,7% van de kleine advocatenkantoren geeft hun voorkeur aan gestructureerd intercollegiaal overleg.

60,7% van de kleine advocatenkantoren geeft de voorkeur aan intervisie, net als 22,2% van de middelgrote advocatenkantoren. 15,7% van alle ondervraagde advocatenkantoren geeft aan geen voorkeur te hebben of geven zelf suggesties, zoals collegiaal overleg als vrijwillige keuze laten en niet gestructureerd te organiseren of samenwerking ad hoc te regelen.

Zodra de resultaten worden geanalyseerd per provincie blijkt dat de provincies Overijssel (87,5%), Flevoland (100%) en Groningen (71,43%) de enige provincies zijn die een meerderheid hebben voor de feedbackvorm gestructureerd intercollegiaal overleg. Daartegenover staan Drenthe, Limburg en Zeeland waar 0% van de ondervraagde advocatenkantoren toekomst in gestructureerd intercollegiaal overleg ziet. Intervisie blijkt de meest populaire vorm van feedback te zijn. Noord-Holland (75%), Zuid-Holland (80%), Utrecht (77,8%), Noord-Brabant (60%), Drenthe (100%) en Limburg (100%) hebben allen een overtuigende meerderheid in het voordeel van intervisie. Gelderland is de enige provincie waar de meningen precies verdeeld zijn, 50% geeft de voorkeur aan gestructureerd intercollegiaal overleg en 50% geeft de voorkeur aan intervisie.

‘Maakt u reeds gebruik van een van de drie feedbackvormen?’

De wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen verplicht advocaten om ieder jaar deel te nemen aan een vorm van gestructureerde feedback. Daarom hebben wij de vraag voorgelegd of er al een vorm van feedback binnen het kantoor wordt gebruikt. Uit de enquête komt naar voren dat 27,4% van de deelnemende kantoren al gebruik maakt van intervisie, 2% maakt gebruik van peer review en 35,3% maakt gebruik van gestructureerd intercollegiaal overleg. Daarnaast maakt 13,7% gebruik van alle drie de vormen en gebruikt 7,8% een hele andere vorm van feedback. Hieruit kan geconcludeerd worden dat het grootste gedeelte al gebruik maakt van een vorm van feedback maar dat er toch 13,7% overblijft die nu geen enkele vorm van feedback gebruiken. De meeste kantoren maken dus wel gebruik van een van de feedbackvormen (78,4%).

Tijdens het analyseren per grootte is opgevallen dat onder de kleine kantoren de meest gebruikte vorm van feedback intervisie is (32,3%). Bij de middelgrote kantoren (50%) en grote kantoren (57,1%) wordt gestructureerd intercollegiaal overleg het meest gebruikt. Bij de kleine (8,8%) en middelgrote (10%) kantoren wordt vrij weinig gebruik gemaakt van andere feedbackvormen dan de feedbackvormen die de wijzigingsverordening voorschrijft. De grotere kantoren maken gebruik van intervisie (14,3%) en gestructureerd intercollegiaal overleg (57,1%) of hanteren helemaal geen (28,6%) vormen van feedback. De minst populaire vorm van feedback is bij alle kantoren peer review (2%).

Zodra er wordt geanalyseerd op provincie, wordt duidelijk dat in Groningen (50%), Overijssel (62,5%), Flevoland (50%) en Noord-Holland (66,6%) de meerderheid van de kantoren gebruik maakt van gestructureerd intercollegiaal overleg. Daartegenover staan Drenthe (0%), Zeeland (0%) en Limburg (0%) waarvan geen van de kantoren gebruik maakt van de feedbackvorm gestructureerd intercollegiaal overleg.

Intervisie is de tweede meest gebruikte vorm van feedback onder de kantoren in Drenthe (100%), Utrecht (41,7%), Zuid-Holland (40%) en Noord-Brabant (42,5%).

Peer review is de minst gebruikte feedbackvorm. Groningen is de enige provincie waarbij kantoren gebruik maken van peer review.

In Zeeland, Flevoland en Gelderland zijn de meningen precies verdeeld. In Zeeland en Gelderland gebruikt 50% geen enkele vorm van feedback. Wel geeft in Zeeland 50% de voorkeur aan een andere vorm van feedback. In Flevoland en Gelderland geeft 50% de voorkeur aan gestructureerd intercollegiaal overleg. Verder geeft in Flevoland 50% de voorkeur aan alle drie de vormen.

‘Verwacht u dat de verordening de kwaliteit binnen uw kantoor zal bevorderen?’

Naast de vraag of de advocaten denken dat de verordening kwaliteitstoetsen de kwaliteit binnen de advocatuur bevordert, hebben wij ook de vraag gesteld of zij verwachten dat de kwaliteit binnen hun eigen kantoor wordt bevordert door de verordening. Bij deze vraag is naar voren gekomen dat 25,5% verwacht dat de kwaliteit binnen hun eigen kantoor wordt bevordert, 11,8% heeft hier geen oordeel over en 2,0% geeft aan dat de kwaliteit ondanks de verordening binnen hun kantoor hetzelfde zou blijven. Daarnaast geeft nog 2,0% aan dat het niet direct de kwaliteit binnen het kantoor zal bevorderen maar wel de kwaliteit van de advocatuur in het algemeen. Opvallend bij deze vraag is dat de resterende 58,8% aangeeft dat zij verwachten dat de verordening de kwaliteit binnen hun kantoor niet zal bevorderen.

Bij een nadere analyse van deze vraag blijkt dat de advocatuur op dit moment weinig hoop heeft dat de verordening de kwaliteit zal bevorderen. De grote advocatenkantoren van Nederland staan echter haaks op dit resultaat. Zij zijn de enige categorie advocatenkantoren waarbij wél een meerderheid (42,9%) van de ondervraagden aangeeft dat zij de kwaliteit binnen hun kantoor zien bevorderen door ten minste één van de feedbackvormen te hanteren. 28,6% van de grote advocatenkantoren geeft aan niet te verwachten dat de kwaliteit bevorderd zal worden door één van de feedbackvormen, een gelijk percentage geeft aan niet te weten of de feedbackvormen de kwaliteit zullen bevorderen.

70% van de middelgrote advocatenkantoren en 57,6% van de kleine advocatenkantoren geven aan niet te verwachten dat de kwaliteit binnen hun kantoor zal verbeteren door de wijzigingsverordening.

Wanneer de resultaten per provincie worden geanalyseerd blijkt wederom dat er weinig vertrouwen heerst in de wijzigingsverordening. Er zijn geen overtuigende meerderheden maar toch blijkt dat 60% van de advocatenkantoren in Zuid-Holland, 58,3% in Utrecht, 66,7% in Overijssel, 57,1% in Noord-Brabant en 66,7% in Noord-Holland geen vertrouwen heeft dat de wijzigingsverordening bijdraagt aan een verbetering van de kwaliteit binnen hun kantoor.

In de provincies Gelderland (50%), Flevoland (50%), Zeeland (50%) en Groningen (42,9%) is er sprake van een gelijke stand. Deze provincies kennen geen meerderheid vóór of tegen de wijzigingsverordening, daarnaast geeft 14,3% van de advocatenkantoren in Groningen aan niet te weten of de kwaliteit zal bevorderen door de wijzigingsverordening.

‘Verwacht u dat het voorstel, zoals nu vastgelegd in de wijzigingsverordening, makkelijk en efficiënt uitvoerbaar is voor uw kantoor?’

Bij het invoeren van deze verordening is het tevens van belang om in kaart te brengen in hoeverre de kantoren verwachten dat deze makkelijk en efficiënt uitvoerbaar is. De meeste geënquêteerde (65,3%) verwachten dat dit in hun kantoor het geval is. Wel komt er naar voren dat het voor kantoren toch flink wat voeten in de aarde zet. Daarnaast wordt er aangegeven dat dit tijd- en geldrovend zou zijn. Tegenover de 65,3% die van mening is dat het makkelijk en efficiënt uitvoerbaar is, staat de 16,3% die van mening is dat het niet makkelijk en efficiënt uitvoerbaar is. Ook is er een groep (14,3%) die aangeeft hier nog geen mening over te hebben. Wat bij deze vraag opvallend is, is dat 2,0% aangeeft het lastig te vinden omdat het een eenmanszaak betreft. De rest van de geënquêteerde eenmanszaken heeft dit niet expliciet benadrukt. Ten slotte geeft nog 2,0% aan geen aandacht te besteden aan ‘sprookjes’ en dat hun lat hoger ligt dan deze verordening.

Opvallend is dat wanneer wordt geanalyseerd op grootte van het kantoor, dat alle kantoren vrijwel hetzelfde gezind zijn. De grote en middelgrote kantoren zijn het exact met elkaar eens, hierbij geeft 75% aan dat het voorstel makkelijk en efficiënt uitvoerbaar is voor hun kantoor en 25% is het daar niet mee eens. 73,1% van de kleine kantoren geeft ook aan dat zij verwachten dat het voorstel makkelijk en efficiënt uit te voeren is, 11,5% verwacht dit niet en 15,4% geeft aan dit niet te weten.

Zodra er onderscheid per provincie wordt gemaakt blijkt dat er geen enkele provincie is waarin de advocatenkantoren de wijzigingsverordening niet makkelijk en efficiënt uitvoerbaar is, dit is een positieve reactie. In Gelderland, Flevoland en Zeeland is er sprake van een gelijke verdeling, 50% vindt de wijzigingsverordening wél makkelijk en efficiënt uit te voeren en de andere helft vindt dit niet. In Noord-Holland, Drenthe, Limburg en Groningen geeft 100% van de ondervraagden advocatenkantoren aan de wijzigingsverordening makkelijk en efficiënt uitvoerbaar te vinden. De provincies Zuid-Holland, Utrecht, Overijssel en Noord-Brabant zijn meer verdeeld. 66,7% van de advocatenkantoren in Zuid-Holland, 77,8% van de advocatenkantoren in Utrecht en 71,4% van de advocatenkantoren Overijssel en Noord-Brabant geven aan de wijzigingsverordening makkelijk en efficiënt uitvoerbaar te vinden. 33,3% in Zuid-Holland, 11,1% in Utrecht, 14,3% in Overijssel en 28,6% in Noord-Brabant is het hier niet mee eens. Daarnaast geeft 11,1% in Utrecht en 14,3% in Overijssel aan niet te weten of de wijzigingsverordening makkelijk en efficiënt uitvoerbaar is.

Interessant is dat een aantal advocatenkantoren commentaar had bij deze vraag. Zo was er een advocaat in Utrecht die zich afvroeg hoe bijvoorbeeld peer review georganiseerd gaat worden. Waar vinden advocaten hun Peer en wie zijn dit? Daarnaast gaf een advocaat uit Arnhem aan dat er flink wat organisatie en logistieke inspanning nodig is om dergelijke feedbackvormen in werking te stellen, dit zal dan ook de nodige kosten meebrengen.

Bij deze vraag zijn er een paar opvallende antwoorden gegeven die wij graag extra onder de aandacht wensen te brengen. Zo geeft een advocaat uit Almere aan dat hij/zij niet te wachten op de wijzigingsverordening. Deze advocaat geeft aan dat hij/zij tegenwoordig steeds meer bezig is met het toepassen van allerlei ‘regeltjes’ in plaats van het beoefenen van het vak. Hij/zij geeft dan ook aan via specialisatieverenigingen op de hoogte te blijven van het vak en op deze manier niet langer fijn bezig is met het vak.

Een advocaat uit Zwolle geeft aan dat de feedbackvormen geen slecht idee is maar hij/zij verwacht niet dat de beroepsgroep hierop zit te wachten. Daarnaast geef een advocaat uit Arnhem aan dat het wel uitvoerbaar is maar dat het flink wat voeten in de aarde heeft. Hij/zij is van mening dat de verplichte acht uur feedback per jaar een flinke logistieke inspanning met zich meebrengt en ook

aanzienlijke kosten in de zin van tijd en geld.

Ten slotte kwam een advocaat uit Utrecht met een opvallend antwoord. Hij/zij gaf namelijk aan dat hij/zij het lastig vindt omdat hij/zij niet weet waar hij/zij de zogeheten 'peer' kan vinden en welke specifieke eisen hieraan worden gesteld.

'Kunt u zich verenigen met de kwaliteitseisen die door de wijzigingsverordening gesteld gaan worden?'

In de wijzigingsverordening worden kwaliteitseisen gesteld, de vraag die aan de advocatenkantoren voor is gelegd is of zij zich kunnen verenigen met deze eisen. Verrassend genoeg kan 68,7% zich verenigen met de kwaliteitseisen die worden gesteld, dit is verrassend te noemen aangezien een groot deel toch niet erg positief te noemen is over de algehele verordening. Tegenover de 68,7% die zich kan verenigen met de kwaliteitseisen staat de 20,8% die zich niet met de eisen kan verenigen. 8,3% weet nog niet of die zich kan verenigen met de eisen, dit komt dan door het feit dat zij zich nog niet in hebben gelezen in wat deze eisen nou precies inhouden. Ten slotte geeft 2,1% aan zich wel en toch ook niet te kunnen verenigen met de kwaliteitseisen. De grondslag voor dit antwoord is dat er binnen het desbetreffende kantoor al veel aan kwaliteitsbewaking en bevordering wordt gedaan. Voor het desbetreffende kantoor wordt de verordening daarnaast gezien als extra administratieve last en denken zij dat niet bij iedereen het nut ervan even duidelijk zal zijn, dit kan volgens hen bijvoorbeeld een beletsel vormen voor een overtuigende deelname aan intervisie.

65,6% van de kleine kantoren, 80% van de middelgrote kantoren en 66,7% van de grote kantoren geven aan zich te kunnen verenigen met de kwaliteitseisen die door de wijzigingsverordening gesteld gaan worden. De meerderheid is het positief.

Wanneer de resultaten per provincie worden geanalyseerd blijkt dat het overgrote deel van de deelnemende kantoren in de provincies Groningen (83,3%), Drenthe (100%), Overijssel (75%), Flevoland (100%), Utrecht (66,7%), Noord-Holland (66,6%), Zuid-Holland (60%), Zeeland (100%), Noord-Brabant (71,4%) en Limburg (100%) zich kunnen verenigen met de kwaliteitseisen. Alleen in Gelderland is er sprake van een gelijke stand; 50% kan zich niet met de kwaliteitseisen verenigen en 50% zegt zich wel maar ook weer niet te kunnen verenigen.

'Wat is volgens u de beste manier om de kwaliteit binnen uw kantoor te waarborgen?'

De meeste advocatenkantoren (38,3%) geven aan dat scholing voor hen de beste manier is. Zowel het puntensysteem als cursussen volgen worden bij deze antwoorden aangehaald. Ook wordt er geantwoord dat cursussen volgen en specialisatie belangrijk is, met als kanttekening dat je niet alles moet willen doen. De verordening biedt als vorm van feedback gestructureerd intercollegiaal overleg, 25,5% geeft bij deze vraag aan dat dit voor hen de beste manier is om de kwaliteit binnen hun kantoor te waarborgen. Daarnaast biedt de verordening intervisie aan als feedbackvorm en geeft 4,3% aan dit de beste manier te vinden om de kwaliteit te waarborgen. Tevens wordt het vierogenprincipe, dus dat meer mensen naar je stuk kijken, als beste manier aangegeven door 8,5%.

12,8% van de ondervraagde advocatenkantoren geeft aan de kwaliteit te willen continueren, er wordt echter niet toegelicht op welke wijze zij dit wensen te doen. Voor 4,3% is de beste manier om de kwaliteit te waarborgen eerlijkheid te blijven naar zichzelf, collega's en cliënten. Ook geeft 2,1% aan dat ambitie de beste manier is om de kwaliteit te waarborgen. Ten slotte geeft de overgebleven 4,3% aan hier geen idee over te hebben.

3.3 De interviews

Nadat de resultaten vanuit de enquêtes zijn geanalyseerd hebben wij een aantal interviews met deelnemende advocaten afgenomen om een verdieping op hun antwoorden te krijgen. In deze paragraaf zullen de uitwerkingen van de interviews met de advocaten uiteengezet worden waarna in de volgende paragraaf onze bevindingen uit deze interviews worden behandeld.

3.3.1. interview 1

U bent van mening dat de verordening de kwaliteit binnen de advocatuur zal bevorderen. Op welke manier denkt u dat de verordening de kwaliteit zal waarborgen?

Ik vind dat het verschil in kwaliteit tussen advocaten over het algemeen groot is. Ik denk dat de Orde van Advocaten er naar moet streven om de kwaliteit gelijk te brengen op de een of andere manier.

Dus u denkt eigenlijk dat door toepassing van die verordening advocaten beter gecontroleerd worden waardoor de kwaliteit van de advocatuur omhoog zal gaan?

Dat hoop ik inderdaad.

U heeft zelf aangegeven dat uw voorkeur uitgaat naar de feedbackvorm intercollegiaal overleg, de feedbackvorm waarbij werknemers samen kijken naar hun houding en gedrag. Klopt het dat u deze feedbackvorm momenteel ook al toepast binnen uw organisatie of denkt u dat dit voor u de handigste vorm is om toe te passen binnen uw bedrijf?

Ik werk alleen dus binnen het bedrijf is er voor mij geen mogelijkheid om een dergelijke vorm van feedback uit te voeren, wel heb ik binnen de opleiding een aantal mensen met wie ik kan sparren indien ik dit wil.

Dus in uw ogen is dit wel een handige vorm van feedback voor bedrijven die wel met veel mensen werken?

Dat is voor mij natuurlijk lastig om te beoordelen, maar ik denk dat het altijd goed is om met feedback te werken. Ik ben jarenlang verantwoordelijk geweest voor de afdeling juridische zaken en daar deed ik dat ook continu.

En waarom zou u niet kiezen voor de andere feedbackvormen zoals intervisie en peer review?

Het gaat allemaal uiteindelijk om de manier waarop het ingevuld wordt en hoe serieus er mee om wordt gegaan. Bij intervisie zie ik vooral bijeenkomsten ontstaan waar je je voor een bepaalde dag kunt inschrijven en je hiermee je punten kunt krijgen. Dan begint het bij mij al een beetje te jeuken want dan heb je kantoren die dat opzetten om dat uiteindelijk als verplichting te voldoen en ik vind eigenlijk dat het probleem bij de advocaat zelf vandaan moet komen. Dat is het lastige met zo'n verordening, ik denk dat het wel bijdraagt maar uiteindelijk gaat het om de cultuur binnen de advocatuur. Mij spreekt de vorm die ik heb aangegeven het meest aan en dat zegt niet dat die andere vormen niet goed zijn. Het gaat bij alle drie de vormen uiteindelijk om hoe je het invult en hoe serieus je ermee omgaat.

Dus eigenlijk ligt het bij alle kantoren zelf om de verordening goed in te passen binnen hun bedrijf, en daarbij maakt het voor u dan ook niet uit, maar bij intervisie voelt het voor u niet fijn omdat u dan verplicht wordt en er een deskundige moet worden ingehuurd, daarom gaat uw voorkeur uit naar intercollegiaal overleg?

Ja, je kunt je afvragen hoe ver de verschillende feedbackvormen uit elkaar liggen maar dat is wat makkelijker te organiseren voor eenmanskantoren.

U heeft aangegeven dat de verordening in uw ogen nuttig is en dat het efficiënt uitvoerbaar zal zijn. U denkt dus niet dat het problemen zal opleveren om een van de feedbackvormen binnen de advocatuur te moeten toepassen?

Nee, voor grote kantoren zal het veel makkelijker zijn om dit te kunnen organiseren want die hebben gewoonweg veel meer advocaten bij elkaar zitten welke elkaar van feedback kunnen voorzien. Als eenmanszaak moet je daar zelf voor op zoek maar er is wat mij betreft geen enkel bezwaar. Ik zal dit met andere advocaten van andere kantoren doen. Mijn belangrijkste punt is dat ik vind dat er hele grote kwaliteitsverschillen zijn binnen de advocatuur en dat ik vind dat de Orde van Advocaten iets moet doen om deze verschillen meer naar elkaar te brengen.

3.3.2. interview 2

U heeft aangegeven dat u van mening bent dat de verordening de kwaliteit binnen de advocatuur niet zal bevorderen. Wat is de redenen hiervoor? Waarom vind u dat dit niets te maken heeft met de kwaliteit?

Ten eerste is kwaliteit natuurlijk een moeilijk begrip. In Nederland hebben wij volgens mij zo'n 12.000 advocaten. Een heleboel van deze advocaten doen hun werk gewoon goed en dit komt allemaal voort uit een aantal advocaten die hun werk niet goed doen. Deze advocaten moeten worden aangepakt, net als in het gewone leven, die advocaten moet je vervolgen. Dergelijke kwaliteitstoetsen of meer scholing gaat daar niets aan bijdragen.

U heeft aangegeven dat de kwaliteitstoetsen volgens u niets nieuws. Past u nu binnen uw organisatie al bepaalde feedbackvormen zoals intervisie, intercollegiaal overleg of peer review toe?

Ja wij doen dat wel, maar dat doe je uit jezelf. Ieder mens doet dit wel, of je nu op school zit of aan het werk bent je wilt altijd met een ander praten over waar je tegenaan loopt. Ik zit in mijn eentje maar als ik tegen een gekke zaak aanloop vraag ik ook aan een collega hoe zij een dergelijke situatie zou oppakken. Ik weet niet wat de Orde van Advocaten nu precies wilt maar volgens mij willen zij dat wij gaan praten over hoe wij ons over bepaalde dingen voelen, maar dat hoeft helemaal niet, je moet gewoon je werk doen.

Dus het feit dat het echt verplicht gesteld wordt en dat er meegekeken wordt is eigenlijk wat u niet fijn vindt?

Nou niet echt meegekeken, maar ik vind het gewoon zonde van mijn tijd. Iedereen doet dit al uit zichzelf dus ik begrijp niet echt wat het nut ervan is om dit op te leggen.

En op welke manier denkt u dan dat de Orde van Advocaten de advocaten die het niet goed doen moet opsporen?

Ik denk dat de Orde van Advocaten toegankelijker moet zijn voor burgers. Als voorbeeld krijg ik wel eens klachten van mensen over andere advocaten over dat ze teveel hebben gedeclareerd of dat ze niets voor hun doen. Deze mensen komen bij mij klagen terwijl ze eigenlijk naar de Orde van Advocaten moeten stappen, maar deze stap vinden ze te groot. Dus ik denk dat de Orde van Advocaten meer publiciteit voor zichzelf moet creëren en toegankelijker moet worden voor de burger, net als de ombudsman. De mensen nemen wel zelf contact op met de ombudsman omdat deze veel toegankelijker is dan de Orde van Advocaten.

Denkt u ook dat de kwaliteitseisen niet makkelijk uitvoerbaar zullen zijn?

Nee, de Orde van Advocaten verplicht ons nu ook om een bepaald aantal opleidingspunten te behalen, dus wij moeten terug naar school. Ik ben al dertig jaar advocaat en ik wil niet arrogant zijn maar het meeste weet ik inmiddels wel. Maar je gaat dan dus naar school en die opleidingen die worden ook niet beter, ik doe al twintig jaar dezelfde cursus omdat er gewoonweg niets beters is. Ze worden niet moeilijker of iets dergelijks dus daar schiet je eigenlijk ook niets mee op, maar dat doe je maar want dat is verplicht. Nou als je dan gaat kijken naar bijvoorbeeld intervisie, daar zit je dan in een groepje en het is best leuk dat je kunt overleggen, maar ook daar wordt je niet echt beter van. In ieder geval niet in die zin wat de Orde van Advocaten wilt en het kost alleen maar weer een hele hoop geld. Het moet iets nieuws met zich meebrengen en een dergelijke verplichting daar leren wij niets van.

Dus samengevat zegt u dus eigenlijk dat de kwaliteitseisen niet hoeven te worden opgelegd omdat dit al wordt gedaan, er moeten juist nieuwe dingen komen en verbeteringen komen die interessant blijven?

Ja, dat heb je heel mooi samengevat.

3.3.3. interview 3

Denkt u dat de verordening de kwaliteit binnen de advocatuur bevordert?

Nee. De kwaliteit zal mijn werk niet bevorderen. Omdat advocaten voldoende waarborgen om de kwaliteit te houden. Er zijn al allemaal eisen waaraan wij moeten voldoen om die kwaliteit te waarborgen.

Welke feedbackvorm heeft uw voorkeur?

Intervisie

Waarom had u niet gekozen voor peer review en intercollegiaal overleg?

Ik vind ze alle drie uitstekende feedback vormen, alleen ik verwacht niet dat iemand ze alle drie zou kiezen omdat dit gewoon veel tijd in beslag neemt. En wij hebben het al druk genoeg.

Maakt u reeds gebruik van een van de drie feedbackvormen?

Wij maken gebruik van intervisie. Één keer in de maand hebben wij een bijeenkomst van acht advocaten. Dit zijn advocaten van verschillende kleine kantoren (dus waar 1-2 advocaten werkzaam zijn) met dezelfde rechtsgebieden.

Verwacht u dat de verordening de kwaliteit binnen uw kantoor zal bevorderen?

Deze vraag heb ik al beantwoord. Dit zal mijn werk niet bevorderen.

En als u kijkt vanuit andere kantoren denkt u dat dit hun wel zal helpen met de kwaliteit?

Nee dit zal ook andere kantoren niet helpen, omdat mijn antwoord ook daarvoor geldt. Er zijn al veel eisen waaraan wij ons moeten houden. Alles gaat gewoon goed maar de Orde van Advocaten doet alsof wij het slecht doen en daarom willen zij met meer regels komen.

Verwacht u dat het voorstel, zoals nu vastgelegd in de wijzigingsverordening, makkelijk en efficiënt uitvoerbaar is voor uw kantoor?

Ja dit is makkelijk en efficiënt uitvoerbaar voor mijn kantoor want wij passen dit al toe door middel van intervisie.

Kunt u zich verenigen met de kwaliteitseisen die door de wijzigingsverordening gesteld gaan worden?

Nee ik kan me er niet mee verenigen omdat het er een beetje van uit gaat dat de orde vindt alsof wij als advocaten niet genoeg doen dus wij nog meer moeten gaan doen om de kwaliteit te gaan waarborgen. En je moet al aan super veel eisen gaan doen en ik ben hier klaar mee terwijl alles gewoon goed wordt gedaan.

Wat is volgens u de beste manier om de kwaliteit binnen uw kantoor te waarborgen?

De beste manier is de manier die nu gewoon van toepassing is. Het volgen van verschillende cursussen om punten te behalen. Cursuspunten-systeem. En nogmaals er zijn al veel regels die de kwaliteit waarborgen. De orde moet ons vertrouwen.

3.3.4. interview 4

Denkt u dat de verordening de kwaliteit binnen de advocatuur bevordert?

Wij doen op kantoor vrijwillig intervisie. Ik denk dat je buiten het kantoor met overleg en spiegeling daar verder mee komt. Vandaar dat ik van mening ben dat het de kwaliteit binnen de advocatuur zal bevorderen (inclusief van mijn eigen kantoor).

Welke feedbackvorm heeft uw voorkeur?

Ik vind dat intercollegiaal overleg hetzelfde is als intervisie. Dus dat kan je daar onder schaden en dat zijn voor mij de bekende vormen. Wat was die laatste vorm ook al weer?

De laatste vorm is peer review

Zou je kunnen uitleggen wat dat inhoudt?

Peer review is een vorm van feedback waarbij dossiers worden doorgelezen door een reviewer die wordt aangemerkt als een deskundige.

Peer review lijkt mij niet een dwingende kader en met die andere twee vormen kan je hetzelfde bereiken.

Verwacht u dat het voorstel, zoals nu vastgelegd in de wijzigingsverordening, makkelijk en efficiënt uitvoerbaar is voor uw kantoor?

Het is al opgezet bij ons. Het is ook belangrijk dat in plaats van alleen met bekende te overleggen er ook een externe controle daarop wordt gezet.

Kunt u zich verenigen met de kwaliteitseisen die door de wijzigingsverordening gesteld gaan worden?

Het is goed om mensen uit hun kantoor te trekken en meer in overleg te gaan met gelijk gestemde en collega's. En dat kantoren die zich achter een muur verschuilen weinig en weinig extern contact hebben het goed is om naar buiten te treden en gedwongen worden tot extern overleg.

Wat is volgens u de beste manier om de kwaliteit binnen uw kantoor te waarborgen?

Voor mij is dat intern overleg en extern met andere kantoren met de controle van de orde die je kantoor komen bezoeken en je dossiers bekijken.

3.3.5. interview 5

Denkt u dat de verordening de kwaliteit binnen de advocatuur bevordert?

Op kantoor doen wij al aan meerdere varianten, namelijk intercollegiaal overleg. Alleen wij doen het alleen met onze eigen collega's binnen het kantoor.

Welke feedbackvorm heeft uw voorkeur?

Intercollegiaal overleg is in ons dagelijks proces ingebakken en in ons kantoor doen wij zaken niet alleen. Er is altijd eentje die meekijkt. Intervisie wordt bij ons alleen gedaan als een zaak concreet wordt voorgelegd aan groep. (De groep wordt voorgelicht)

Verwacht u dat het voorstel, zoals nu vastgelegd in de wijzigingsverordening, makkelijk en efficiënt uitvoerbaar is voor uw kantoor?

Twee advocaten doen dit al bij ons. Maar ik weet niet precies hoe en wat.

Kunt u zich verenigen met de kwaliteitseisen die door de wijzigingsverordening gesteld gaan worden?
Het lijkt me prima.

Wat is volgens u de beste manier om de kwaliteit binnen uw kantoor te waarborgen?

Ik zou het niet weten. Dit is wat wij doen. Het is ons vak.

3.4 Resultaten

Uit de voorgaande interviews kunnen wij opmaken dat advocaten verschillend reageren op de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen. In feite geven alle advocaten aan dat er binnen hun organisatie al gebruik wordt gemaakt van feedback. De meeste advocaten geven aan dat zij niet inzien waarom de Orde van Advocaten dit verplicht moet stellen. Zij doen in hun ogen al genoeg om de kwaliteit binnen de advocatuur te waarborgen en zien geen meerwaarde in de verordening. Een advocaat geeft aan het wel volledig met de verordening eens te zijn, omdat hij zelf van mening is dat er grote verschillen in kwaliteit bestaan in de advocatuur en dat deze kwaliteit omhoog moet worden gebracht.

Uit onze interviews kunnen wij opmaken dat de geïnterviewde advocaten het geen probleem vinden om gebruik te maken van feedback, maar dat het vooral tegen staat dat dit verplicht gesteld wordt. Zij zijn wel van mening dat de dergelijke feedbackvormen uiteraard een goede invloed op de advocatuur hebben, maar dat dit niet direct de kwaliteit waarborgt. Zij vinden dat de kwaliteit al gewaarborgd wordt door bijvoorbeeld het jaarlijks bijscholen met behulp van cursussen.

3.5 De opinie van de advocatuur (deelconclusie)

Na alle enquêteresultaten geanalyseerd en verwerkt te hebben, komen wij tot de volgende conclusies:

- 70,3%, en daarmee het grootste gedeelte van de ondervraagden, geeft aan al bekend te zijn met de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen voordat de enquête werd afgenomen. Bij de grotere kantoren bestaat de meeste bekendheid met de wijzigingsverordening;

- 58,8% geeft aan te verwachten dat de verordening de kwaliteit binnen hun kantoor niet zal bevorderen, terwijl 40,7% wel denkt dat het de kwaliteit binnen de algehele advocatuur zal bevorderen. Vooral de kleinere kantoren zijn het meest positief over de bevordering van de kwaliteit door de verordening;
- Voordat de enquêteresultaten geanalyseerd en verwerkt waren, bestond het vermoeden dat de advocatuur negatief aankeek tegen de verordening. Dit blijkt toch niet volledig waar te zijn nu uit de enquête is gebleken dat 68,7% zich wel kan verenigen met de eisen die de verordening stelt en dat meer dan de helft van de ondervraagden (per provincie en per grootte), van mening is dat de eisen efficiënt en makkelijk uitvoerbaar zijn;
- Nu blijkt ook dat maar liefst 78,4% van de ondervraagden al gebruik maakt van één van de in de wijzigingsverordening genoemde feedbackvormen, blijkt dat de advocatuur over het algemeen positief kijkt tegen de in te voeren feedbackvormen. Er is zelfs gebleken dat intervisie de meest favoriete vorm is (42,3%). Peer review is de minst favoriete vorm (3,9%) en intercollegiaal overleg staat tussen deze twee vormen in met een score van 38,5%;
- Ondanks een groter gedeelte van de ondervraagden denkt dat de verordening de kwaliteit binnen hun kantoor niet zal bevorderen, gebruikt 66% wel al een andere vorm van kwaliteitsbevordering die de kwaliteit binnen hun kantoor dient te waarborgen. Het valt op dat de kantoren elkaar in dit opzicht tegenspreken;
- Gestructureerd intercollegiaal overleg (35,3%) is onder alle kantoren de meest gebruikte vorm van feedback onder de ondervraagden en peer review is met 2% de minst gebruikte vorm van feedback;
- Naast de feedbackvormen die de wijzigingsverordening voorschrijft, is bijscholing de meest populaire vorm van kwaliteitsbevordering onder de ondervraagde advocaten. 38,3% van de ondervraagde geeft aan bijscholing als goede feedbackvorm te zien om de kwaliteit te blijven bevorderen;
- 40% van de ondervraagden is positief op de vraag of de wijzigingsverordening de kwaliteit van de advocatuur zal bevorderen. Opmerkelijk is dat de meerderheid van de ondervraagden (58,8%) elkaar op dit punt tegenspreken wanneer zij aangeven niet te verwachten dat de wijzigingsverordening de kwaliteit binnen hun kantoor zal bevorderen. Hieruit zou geconcludeerd kunnen worden dat advocaten waarborging en bevordering van de kwaliteit een positief initiatief vinden, maar dat dit absoluut niet nodig is binnen hun eigen advocatenkantoor.

Als gevolg van de interviews die afgenomen zijn, hebben wij kunnen concluderen dat de meeste geïnterviewden het eens zijn met het feit dat de kwaliteit altijd verhoogd kan worden en dat er voortdurend ontwikkelingen dienen plaats te vinden. Zij zijn het echter niet altijd eens met de manier waarop dit dient te gebeuren en vinden dat de Orde anders dan de kwaliteitstoetsen, eventueel ook andere elementen kan gebruiken om toezicht te kunnen houden op de advocatuur. Het feit dat alle advocaten de feedbackvormen moeten aanhouden, kan bij de advocaten met veel ervaring, soms voor paniek of frustraties zorgen. Zij vinden dat de Orde de kwaliteit ook anders kan waarborgen dan met behulp van de kwaliteitstoetsen, bijvoorbeeld door toegankelijk(er) te zijn voor de burger en open te staan voor klachten. Als gevolg daarvan kunnen burgers namelijk een klacht indienen met betrekking tot de overtreders van , waardoor de Orde deze specifieke overtreders kan aanpakken. Dit zorgt volgens een aantal advocaten ervoor dat degenen die hun werk wel op de juiste manier uitvoeren, niet hoeven te leiden onder het gedrag van degenen die zichzelf niet kunnen beloven.

Hoofdstuk 4: Conclusies *en* aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden de resultaten van het gehele onderzoek besproken. In paragraaf 5.1 zullen de uitkomsten van het theorieonderzoek als eerst worden behandeld, vervolgens komen de resultaten van de enquêtes en de interviews aan bod. Ten slotte komen de aanbevelingen aan bod in paragraaf 5.2.

4. Conclusie

Dit onderzoek betrof zowel een praktijk- als kennisprobleem. Zoals bekend is er een wijzigingsverordening aangenomen die advocatenkantoren in Nederland verplicht jaarlijks deel te nemen aan één van de feedbackvormen. Dit onderzoek is gericht op een toetsing van de praktijk, de centrale vraagstelling van dit onderzoek luidde dan ook:

“Welke effecten zal de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen op de advocatuur naar verwachting van de advocatuur hebben?”

De wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen dient er voor te zorgen dat de kwaliteit binnen de advocatuur bevordert en gewaarborgd wordt. Dit houdt in dat er een bepaald standaard niveau is waar elk advocatenkantoor in Nederland aan dient te voldoen. De verplichting om deel te nemen aan een van de feedbackvormen zorgt ervoor dat elk Nederlands advocatenkantoor inspanning dient te leveren om aan dit niveau te voldoen. Hiervoor zijn een drietal feedbackvormen opgenomen in de wijzigingsverordening. Deze feedbackvormen geven advocaten(kantoren) de mogelijkheid om tezamen met collega-advocaten(kantoren) binnen Nederland problemen, conflicten en/of ervaringen met elkaar te delen.

De leidende onderzoekswijze van dit onderzoek is het praktijkonderzoek, hiervoor zijn enquêtes afgenomen bij advocatenkantoren verspreid door heel Nederland. In totaal zijn er 64 advocatenkantoren ondervraagd, hierbij is er bewust geen rekening gehouden met de rechtsgebieden waarin zij fungeren aangezien het alle rechtsgebieden aangaat. Bij het enquêteren is onderscheid gemaakt in de provincie waarin zij gevestigd zijn en de omvang van het kantoor. De provincie Friesland is niet meegenomen in dit onderzoek wegens onvoldoende respons uit deze provincie. Na een uitgebreide analyse van de onderzoeksresultaten, zoals terug te lezen in hoofdstuk 4 van dit rapport, is het volgende gebleken.

De advocatenkantoren in de provincie Zuid-Holland zijn veruit het minst goed op de hoogte van de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen en haar gevolgen. Slechts een derde deel van de ondervraagde advocatenkantoren in Zuid-Holland geeft aan wél op de hoogte te zijn van de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen. Over het algemeen genomen lijken de meeste advocatenkantoren wél op de hoogte te zijn van de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen. De advocatenkantoren in Nederland zijn behoorlijk verdeeld in hun meningen wanneer hen gevraagd wordt of de kwaliteit binnen de advocatuur bevordert zal worden door de wijzigingsverordening. De kleine advocatenkantoren zijn overwegend positief, waar de middelgrote advocatenkantoren een negatieve meerderheid heeft. Geconcludeerd kan worden dat de kleine kantoren het meest vertrouwen hebben in de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen. De wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen krijgt de meeste steun in de provincies Groningen, Drenthe, Overijssel, Utrecht en Zeeland, in al deze provincies heerst een meerderheid.

Daarnaast is gebleken dat peer review veruit de minst populaire feedbackvorm is. Intervisie en gestructureerd intercollegiaal overleg zijn over het algemeen de meest gewilde feedbackvormen. Ruim twee derde van de middelgrote advocatenkantoren geeft hun voorkeur aan gestructureerd intercollegiaal overleg. Meer dan de helft van de kleine advocatenkantoren kiest voor intervisie als feedbackvorm. De grote kantoren spreken gelijke voorkeur uit naar gestructureerd intercollegiaal overleg en intervisie. Gestructureerd intercollegiaal overleg krijgt in Overijssel, Flevoland en Groningen de voorkeur. Intervisie krijgt de meeste steun in Noord-Holland, Zuid-Holland, Utrecht, Noord-Brabant, Drenthe en Limburg.

Ruim drie vierde van de ondervraagde advocatenkantoren geeft aan reeds gebruik te maken van een vorm van feedback.

Ongeveer twee derde van alle ondervraagde advocatenkantoren verwacht niet dat de kwaliteit binnen hun kantoor bevordert zal worden door de wijzigingsverordening. Slechts een vierde deel van alle ondervraagden is positief hierover. De grote advocatenkantoren in Nederland zijn de enigen die verwachten dat de kwaliteit binnen hun kantoor wél bevordert zal worden, met twee vijfde deel van de ondervraagden zijn zij het meest positief. Opvallend hierbij is dat de ondervraagde advocatenkantoren overwegend positief waren bij de vraag waarbij het ging over de kwaliteit van de gehele advocatuur. Wanneer de vraag specifiek gericht is op hun kantoor blijken de advocaten plotseling minder vertrouwen in de wijzigingsverordening te hebben.

De advocaten lijken niet erg positief m.b.t. hun eigen kantoor maar zijn wél van mening dat de wijzigingsverordening makkelijk en efficiënt uitvoerbaar is voor hun kantoor, ruim twee derde van alle ondervraagde geeft dit aan.

Opvallend is dat twee derde van alle advocatenkantoren aangeeft zich te kunnen verenigen met de kwaliteitseisen die gesteld worden. Met name de middelgrote kantoren zijn erg positief over de kwaliteitseisen, maar liefst 80% geeft aan zich hiermee te kunnen verenigen.

Tot slot geeft bijna twee vijfde deel van de ondervraagden aan dat een scholing voor hen de beste manier van feedback is. Dit is een vorm die niet is opgenomen in de wijzigingsverordening.

5.1 Beantwoording centrale onderzoeksvraag

Het antwoord op de centrale vraag luidt dat de advocatenkantoren in Nederland over het algemeen niet zitten te wachten op de wijzigingsverordening omdat dit met name tijd- en geldrovend zou zijn. Daarnaast vinden de advocaten de kwaliteitseisen simpelweg niet nodig voor hun eigen advocatenkantoor omdat zij niet verwachten dat de kwaliteit binnen hun kantoor bevordert zal worden. De advocaten zijn meer verdeeld met betrekking tot de vraag of de kwaliteit van de advocatuur zal verbeteren door de wijzigingsverordening. Ze zijn overwegend positief maar geven aan dat zij verwachten dat de wijzigingsverordening met name een hoop regeltjes opleveren waardoor zij meer werk zullen krijgen en niet langer hun vak kunnen uitoefenen. In het geval zij toch een keuze moeten maken zien zij de meeste toekomst in gestructureerd intercollegiaal overleg.

Ook kunnen wij uit de voorgaande interviews opmaken in feite alle advocaten aangeven dat er binnen hun organisatie al gebruik wordt gemaakt van feedback. De meeste advocaten geven aan dat zij niet inzien waarom de Orde van Advocaten dit verplicht moet stellen. Zij doen in hun ogen al genoeg om de kwaliteit binnen de advocatuur te waarborgen en zien geen meerwaarde in de verordening. Ze vinden het geen probleem om gebruik te maken van feedback, maar dat het vooral tegen staat dat dit verplicht gesteld gaat worden. Zij zijn wel van mening dat de dergelijke feedbackvormen een goede invloed op de advocatuur hebben maar dat dit niet direct de kwaliteit

waarborgt. De kwaliteit wordt al gewaarborgd door de verplichting om jaarlijks bij te scholen door middel van cursussen die de advocaten volgen.

5.2 Aanbevelingen

- Allereerst lijkt het ons verstandig om te voorzien in het geven van voorlichting. Met name in de provincie Zuid-Holland lijkt het erg gewenst om advocatenkantoren in te lichten over wat de wijzigingsverordening inhoudt en wat dit voor hen betekent. Daarnaast zal een voorlichting waarbij o.a. de achterliggende redenen voor het aannemen van de wijzigingsverordening bijdragen aan het creëren van draagvlak voor de wijzigingsverordening.
- Ten tweede raden wij u aan meer duidelijkheid te bieden over de invulling van de vormen van feedback. Met name peer review levert veel vragen op bij de doelgroep.

Bronvermelding

Wet- en regelgeving

Art. 26 Advocatenwet

Artikel 1 Wijzigingsregeling kwaliteitstoetsen

Boeken

Borko, 2010, p. 549

Borko, H., Jacobs, J., & Koellner, K., *Contemporary approaches to teacher professional development*. In E. Baker, B. McGaw & P. Peterson, *International Encyclopedia of Education*, 3rd Edition (part 7, pag. 548-555). Oxford: Elsevier Scientific Publisher 2010

De Bruin, van Geel & Kans 2013

G. de Bruin, S. van Geel & K. Kans, *Eindrapport Peer review in de praktijk*, 08-03-2013.

www.rijksoverheid.nl (zoek op peer review in de praktijk).

Guskey, 2003, p. 748-750

Guskey, T. R., *What makes professional development effective?*, pag. 748-750, 2003.

Jagt-Pauwe, de Meer & Rombout-De Weert 2005, p. 25

P.J. Jagt-Pauwe, Wil de Meer & C. a. Rombout-De Weert, *Intervisie: Een wegwijzer*, Houten: Bohn Stafieu van Loghum 2005.

Kaaks, AB 2017/7, p. 7

M. Kaaks, 'Kwaliteitstoets of karwats', *AB 2017/7*, p.7.

Koopmans & Groothuis, 2009

M. Koopmans & R. Groothuis, *Feedback geven en ontvangen*, Zaltbommel: 2009

Little, 2006

J. Little, W., *Professional community and professional development in the learning-centered school*. Arlington, VA: Education Association National 2006.

NOvA 2017

Nederlandse Orde van Advocaten, *Modelkantoorhandboek voor advocaten*, 18 april 2017.

Reekers & Spijkerman 2010, p. 40

M. Reekers en R. M. H. Spijkerman, *Professionele gespreksvoering*, Amsterdam: Pearson Education 2010.

Remmerswaal, 2008

J. Remmerswaal, *Handboek Groepsdynamica: een inleiding op theorie en praktijk*, Soest: 2008

Scheerens 1997.

J. Scheerens, *The foundations of educational effectiveness*, Oxford: Elsevier Science Publishers 1997.

Van Veen, Zwart, Meirink & Verloop 2010

K. van Veen, R. Zwart, J. Meirink & N. Verloop, *Professionele ontwikkeling van leraren*, ICLON / Expertisecentrum Leren van Docenten, December 2010.(online publiek)

Tijdschriftartikelen

Teurlings, Meso magazine nr. 174

C. Teurlings & I. van der Neut, 'Samen leren(d) ontwikkelen', *Meso magazine* oktober 2010, 30e jaargang nr. 174.

Jurisprudentie

Rb Oost-Brabant 7 januari 2016, ECLI:NL:RBOBR:2016:894.

HR 17 juni 2016, ECLI:NL:PHR:2016:523.

Internet bronnen

Boonstra 2013

Wouter Boonstra, *Peer review onder leraar zorgt voor een prettige werksfeer*, 04-07-2013, <https://www.intermediair.nl/vakgebieden/onderwijs/peer-review-onder-leraren-zorgt-voor-een-prettige-werksfeer>.

Kwaliteit in Zicht (KiZ) 2012

De partners van het programma Kwaliteit in Zicht 2012, *Ketenzorg in Zicht. Een onderzoek naar de stand van zaken 2011, 2012*,

<https://www.patientenfederatie.nl/Documenten/meldacties/kizrapportketenzorgmei2012.pdf>.

Erberink 2014

Jacobien F. Erberink, *Intervisie: een cadeau aan jezelf*, 2014,

<http://www.verenotijdschrift.nl/om2014/201411/praktijk/intervisie-een-cadeau-aan-jezelf/#.WeeCGGi0NPY>.

Nederlandse orde van advocaten 1

Kwaliteitstoetsen, www.advocatenorde.nl (zoek op: kwaliteitstoetsen),

<https://www.advocatenorde.nl/kwaliteitstoetsen>.

Nederlandse orde van advocaten 2

Intervisie, www.advocatenorde.nl (zoek op: intervisie),

<https://www.advocatenorde.nl/dossier/kwaliteit/aan-de-slag-met-intervisie>.

Nederlandse orde van advocaten 3

Peer review, www.advocatenorde.nl (zoek op: peer review),

<https://www.advocatenorde.nl/dossier/kwaliteit/peer-review>.

Nederlandse orde van advocaten 4

Gestructureerd intercollegiaal overleg, www.advocatenorde.nl, (zoek op: gestructureerd intercollegiaal overleg), <https://www.advocatenorde.nl/dossier/kwaliteit/gestructureerd-intercollegiaal-overleg>.

Bijlage. De enquête

Geachte heer, mevrouw,

Wij zijn zes vierdejaars HBO-Rechten studenten aan de Hogeschool van Amsterdam. Deze enquête is opgesteld in opdracht van de Hogeschool van Amsterdam en is een deelopdracht van het studieonderdeel Onderzoekspracticum. In het belang van het onderzoek nemen wij een enquête af met betrekking tot de kwaliteitszorg in de advocatuur.

Graag nodigen wij u uit om deel te nemen aan dit onderzoek. Middels deze online enquête onderzoeken wij de standpunten van advocaten ten opzichte van de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen d.d. 21 juni 2017. Uw deelname is van belang voor dit onderzoek. De resultaten van dit experiment zullen alleen worden gebruikt voor onderzoeksdoeleinden en worden geheel geanonimiseerd gepresenteerd. Deelname aan dit onderzoek zal ongeveer 10 minuten duren. U mag dit onderzoek digitaal invullen maar ook uitprinten, invullen, inscannen en naar ons retour zenden.

De volgende aspecten gegarandeerd:

1. Voor, tijdens en na het onderzoek zal uw anonimiteit worden gewaarborgd en uw persoonlijke gegevens zullen niet worden gedeeld met derden, tenzij u hier nadrukkelijk toestemming voor heeft gegeven.
2. U mag te allen tijde besluiten om voorafgaand of tijdens het onderzoek te stoppen met uw deelname. Ook kunt u tot 24 uur na uw deelname een verzoek indienen om uw deelname aan het onderzoek in te trekken.
3. Deelname aan dit onderzoek zal er niet toe leiden dat u zal worden onderworpen aan enig merkbaar risico of ongemak. Daarnaast zal u niet opzettelijk worden misleid en zal u niet worden onderworpen aan expliciet aanstootgevend materiaal.

Wij hopen u voldoende te hebben geïnformeerd en willen u bij voorbaat danken voor uw deelname.

Met vriendelijke groet,

Denshir Moi Thuk Shung

Sefanja Wilkes

Lotte Huijbregts

Lysanne Feld

Lisa van Bronswijk

Fatma Öktem

Hierbij verklaar ik dat ik op een duidelijke manier over de aard en de methode van dit onderzoek ben geïnformeerd.

Ik ben 18 jaar of ouder en ik ga volledig en vrijwillig akkoord met de deelname aan dit onderzoek. Hiermee behoud ik het recht om mijn toestemming terug te trekken zonder opgave van reden(en). Daarnaast ben ik ervan op de hoogte dat ik mijn deelname ieder moment tijdens het onderzoek kan staken.

Indien mijn onderzoeksresultaten gebruikt worden in artikelen of publiekelijk zullen worden gedeeld, zal dit volledig anoniem worden gedaan. Waardoor mijn anonimiteit gewaarborgd wordt. Mijn persoonlijke gegevens zullen tevens niet worden gedeeld met derden, tenzij ik hier expliciet toestemming voor heb gegeven.

Indien ik meer informatie wens te ontvangen over het onderzoek, nu of in de toekomst, dan kan ik te allen tijde contact opnemen met Denshir Moi Thuk Shung via denshir.moi.thuk.shung@hva.nl. Mocht ik (andere) opmerkingen en/of klachten hebben over dit onderzoek dan kan ik tevens contact opnemen met de coördinator van het studieonderdeel mr. drs. E.H. Schotman.

Mr. drs. E.H. Schotman

FMR-L-HBO Rechten

0621158631

e.h.schotman@hva.nl

Ik begrijp de bovenstaande tekst en ga akkoord met deelname aan dit onderzoek

Handtekening

De enquêtevragen:

1. Hoeveel advocaten telt uw kantoor?

- A. 1 tot 5 advocaten
- B. 5 tot 20 advocaten
- C. Meer dan 20 advocaten

2. Binnen welke provincie bent u werkzaam?

Noord-Holland

Zuid-Holland

Brabant

Zeeland

Limburg

Drenthe

Flevoland

Gelderland

Overijssel

Utrecht

Groningen

Friesland

3. Was u vóór deze enquête al bekend met de wijzigingsverordening kwaliteitstoetsen?

4. Denkt u dat de verordening de kwaliteit binnen de advocatuur bevordert?

5. Welke feedbackvorm heeft uw voorkeur? Omcirkel de vorm die uw voorkeur heeft en licht uw antwoord toe.

- A. Intervisie
- B. Peer review
- C. Gestructureerd intercollegiaal overleg

Toelichting:

6. Maakt u reeds gebruik van een van de drie feedbackvormen?

7. Verwacht u dat de verordening de kwaliteit binnen uw kantoor zal bevorderen?

8. Verwacht u dat het voorstel, zoals nu vastgelegd in de wijzigingsverordening, makkelijk en efficiënt uitvoerbaar is voor uw kantoor? Licht uw antwoord toe.

9. Kunt u zich verenigen met de kwaliteitseisen die door de wijzigingsverordening gesteld gaan worden?

10. Wat is volgens u de beste manier om de kwaliteit te waarborgen?

11. Indien wij naar aanleiding van deze enquête u zouden willen interviewen, staat u daar dan voor open? Zo ja, kunt u hieronder uw contactgegevens invullen.

*- Einde enquête -
Nogmaals bedankt voor uw deelname!*

[Link naar enquête](#)